

Zboljšanje italijanske valute

Nova italijanska vlada lahko že sedaj kaže na praktičen uspeh: zboljšanje italijanske valute. Tečaj angleške funta-sterlinga, ki se je bil v burnih dneh fašistovskega prevrata povzpela na 118 lir, je padel na 93 lir in se je še-le v zadnjih dneh vsled naravne reakcije dvignil na 97 lir. Glavni vzrok zboljšanja valute so gotovo jasne smerice nove vlade v vseh državno finančnih in gospodarskih vprašanjih; toda ne more se oporekati, da so tu sodelovali tudi drugi, zunanji vzroki. Poskocene napredovanje funta-sterlinga se ima tudi deloma pripisati dejstvu, da so italijanski uvozniki na enkrat pokrili svojo potrebo na funtih in dolarjih do konca tega leta, da bi bili tako neodvisni od izprememb na mednarodnih finančnih trgih. Ker so sedaj te transakcije dokončane, je sledilo kot naravna posledica popuščanje. Na drugi strani je bil nizki tečaj lire že sam omogočil obilnejšo izvozno kupčijo, kar je zopet imelo za posledico, da so prišle v deželo večje količine dobre tuje valute.

Je pa še drug važen razlog, kateri se je do sedaj le malo opazil, ki je dovedel do tega, da se je začelo ugodnejše presojati splošni finančni položaj in s tem bolj ceniti liro in državne papirje. Čeravno se namreč vzdržujejo visoke cene proračunskega primanjkljaja, prevladuje vendar počasi naziranje, da so bile številke v državnem proračunu vsaj v enem oziru postavljene z večjo previdnostjo nego v drugih latinskih državah. Med tem ko Francija in Belgija v proračunu upoštevata dohodke iz nemških reparacijskih plačil že z gotovimi številkami, katere bi vsled danih razmer postale lahko popolnoma iluzorične, se Italija v svojih proračunskih cenitvah previdno zanaša na reparacijska plačila; seveda se s tem nikakor ni odpovedala dotičnim terjatvam. Zato se ji tudi ni treba bati, da njen proračun naenkrat dobi nepričakovane vrzeli.

Nacrt vlade, da hitro izvede prehod državnih obratov v zasebni obrat, je naletel na precejšen odpor ne samo v krogih načelnih pristavev državnega gospodarstva, ampak tudi pri odločnih pristajalcih zasebnih iniciativ. Mora pa se pač upoštevati v polnem obsegu posebne razmere, kakor so se razvile v Italiji. Italijanska zasebna industrija se ne more opravičiti sode, da jo zadeva gotova krivda na državnem primanjkljaju posebno pri železnicih, čeravno je tudi država sama s svojo nemerni organizacijo doprinesla k sedanjemu položaju. Ne more se pa zanikati, da so bile cene, katere je morala plačevati država za zasebni industriji za nakupe in za poprave, mnogokrat previsoke, kar je bilo le na ta način mogoče, da je bila italijanska težka industrija zasledena z izvanredno visokimi uvoznimi carinami proti uvozu iz nezemstva, posebno iz Anglije in Nemčije. Treba je tudi upoštevati, da država pri pogajanjih z zasebniki navadno ni na dobrem stališču, in da bo zasebna industrija gotovo storila, kar je v njeni moči, da bi prevzela državne obrate po kolikor mogoče nizki ceni; pri tem se bo lahko sklicevala na okolnosti, katere je vlada nepravilno preveč povdarjala, namreč, da so državni obrati zanemarljivi in v slabem stanju. Iz vseh teh razlogov se tudi načelni pristajalci zasebnih iniciativ potegujejo za to, da se država ne prenači z oddajo svojih obratov.

Vlada bo zatorej mogoče pametno storila, če najprej udeleži svoj program štedenja ter se nato bavi s tem vprašanjem, če bi štedenje za enkrat ne zadostovalo. Oddaja gotovih delnih obratov, katerih vzdrževanje je v nasprotju s državi imi interesi, kakor n. pr. popravilnišče železniškega materiala, v zasebne roke se na splošno zagovarja. Vlada je izračunala, da bi se mogoče že pri samih državnih železnicih z zmanjšanjem osebja, z opustitvijo popravilnišča in z zvišanjem delavnega časa prišlo do kakih 800 milijonov lir, kar je na vsak način vsega upoštevanja vredna številka, če se pomisli, da se ceni letošnji primanjkljaj državnih železnic na eno milijardo. Če so proračuni vlade točni, tedaj nima povišanja, da bi se prenačeno spoštala v kupčije, katere nudijo zelo slabe izgleda za državno malho.

Če bi se nova vlada ne imela obrniti pri prodaji obratov na domačo industrijo, ampak v prvi vrsti na inozemski kapital, kar je sicer za sedaj še zelo dvomljivo, bo morala misliti na to, da razdeli davke na pravičen način. S polnim pravom povdarja Luigi Luzzatti, da se bo težko dalo doseči zaupanje inozemskega kapitala, če mora plačevati italijanska delniška družba, katere izkazuje čisti dobiček enega milijona lir, davek v znesku 550.000 lir. Kljub temu pa ne bi vlada utegnila zadeti slabo, če se obrne tudi na inozemsko industrijo; zakaj povdarjanje italijanskih industrij na zadnjem državnem sestanku gospodarskih organizacij, češ, naj si država obdrži tiste železniške in paroplovne proge, ki manj nesejo, ne vzbuja prevelikega zaupanja, ker država pač ne bi mogla pristati na to, da si prizadeži iztrebiti iz kolača samo rožine.

Nekaj idrijske cerkvene zgodovine

Podružnica sv. Križa

Rudniški načelnik baron Friderik Stampfer je zidal na malem Marofu ob cesti proti Spodnji Idriji kovačijo — Hammerwerk. — Bila je ta mala fužina nekaj postranski dohodek ravnatelj. Njemu se je kraj tako priljubila, da je poleg kovačije postavil na malem hribčku kapelico sv. Križa.

Cerkev je zidal na svoje stroške „auf schottrigen Boden“. — Ker se je v kapelici darovala sv. maša, je ustanovil on kar 10 maš, 3 pete in 7 tih in še dvojne večernice. Založil je za to glavnico 506 gl. 15 kr. Da se je zadolžnica za 600 fl. kupila, je dala cerkev ostalo. V svojem testamentu 24. 4. 1724, je določil 300 gl. kot svojinsko glavnico, da se cerkev s tem vzdržuje. Njegova žena Ana Marija je v svoji oporoki 24. 2. 1729. dodala še 100 fl. Glavni dedič Janez Leopold Stampfer grof Walchenburški se je 14. 3. 1739. izrazil, da ne bo plačal samo glavnico 400 gl., temveč tudi obresti. Vse je kot dolg ostalo na njegovem posestvu na Koroskem.

Leta 1754. je on umrl in deželna vlada je tirjala od glavnega dediča, naj izplača kapital in zapadle obresti. Dne 14. 3. 1755. je res izplačal 972 fl. 31 kr., za kar se je kupila državna obligacija za 1000 gl.

Kovačija na malem Marofu se je opustila, a ustanovljene maše so se še vedno opravljale. Cerkev pa je bila bolj osamelja, ljudje je niso kaj obiskovali. Ker je bila bolj na psek — schottrigen Boden — zidana, je začelo zidovje pokati in streha je trohnela.

Ko se je dozidala nova cerkev sv. Križa na pokopališču, so prosili nečaka ustanovnikovega Janeza Gottlieba Stampferja, da bi prenesli ustanovljene sv. maše v novo cerkev. Nečak je to leta 1773. dovolil, ako škofijstvo temu pritrudi. Leta 1780. je pritril temu goriskemu ordinariatu in takrat so cerkev sv. Križa na Malem Marofu popolnoma podrli — ist rasiet worden. — Dandanes se niti prostor ne da določiti, kjer je stala.

Nečak Gottlieb Stampfer je pa hotel osvežiti spomin na starega očeta v Idriji in s posebnim darom osrečiti Idrijo, v kateri je toliko let stari oče zadovoljno živel. V pismo z dne 31. 1. 1781. pravi, da je z dovoljenjem cesarice vdove dobil na Dunaju iz cesarske zakladnice — Schatzkammer — prav lep velik kosček sv. Križa za novo cerkev v Idriji. Za pristnost jamči dvorni župnik in spovednik cesarjev Matija Kromberg. Hrani se sedaj svetinja v farni cerkvi v mali monastirici na oltarju v kapelici sv. Antona.

Na novem pokopališču so začeli zidati cerkev sv. Križa leta 1780. Dveletno zidanje je vodil rudniški oskrbnik Bernard Schäber, zato je dobil nagrado 23 cekinov.

Za notranjo opravo je šlo bolj trdo, a so jo verdar izprosili od vseh vetrov. Tako je veliki oltar daroval dne 17. 5. 1786. p. Alexander Halcestein, bivši opat v Kostanjevici. Takrat je ravno cesar Josip II. odpravil vse samostane, prodal na javni dražbi vse premoženje. Halcestein je pa imel lasten hišni oltar, zato ga je lahko daroval novi cerkvi.

Tudi dva stranska oltarja sta prišla iz samostana v Bistri pri Borovnici. Dne 11. 12. 1786. so pripeljali od tam tudi 2 trupla. Da bi jih izpostavili javnemu čiščenju, so prosili škofijstvo v Gorici dovoljenje. To je zahtevalo avtencijo, to je spis ki jamči kterelega svetnika so ti ostanki. Ker sta sedaj trupla pod stranskim oltarjem na evangelijski strani, je gotovo, da se je vse natančno preiskalo s škofovim dovoljenjem. Autencije ali prvotnega pisma ni več dobili. Takrat je vse cerkvene zadeve vodil in oskrboval cerkveni tajnik — Kirchensecretario. — Bil je navadno nižji uradnik, ali blagajnik. Hrani pa je vse račune in spise v gradu, in tako se je marsikaj pozgubilo.

Leta 1846. se je pri oltarjih precej prenovilo. Mala listinja opisuje slovesnost, ki se je takrat 14. septembra vršila. Dekan Anton Kos je blagoslovil veliki novi oltar in prenovljena stranska. Oba kapelana Luka Rihtar in Ferdinand Repič sta mu asistirala. Vsa poprava je stala 270 gl. Cerkev je dala 180 gl., drugo so zložili dobrotniki.

Sedanja oblika je iz leta 1881. Takrat so morali pokopališče nekoliko vzdigniti in prezidati cerkev. Veliki sedanji oltar je napravil podobar Jurij Tavcar, plačal ga je upokojeni župnik Leopold Cuk, stranska oltarja pa je naredil leta 1891. Matej Dežela, katerega je 8. 9. 1891. blagoslovil knezoškof dr. Jakob Misija.

28. 7. 1917. je padla iz aeroplana bomba v cesto poleg cerkve. Napravila je meter globoko kobojanje na cesti, oklestila bližnji kostanj, a na eni strani razbila vsa okna a pri cerkvi pobila in odtrgala leseni okvir pri oknu v zvorniku, ter ga daleč proč vrгла. Dve drugi bombi sta padli na pokopališče tudi blizu cerkve, a ker sta bile s tlečo bato napolnjeni, nista storila škode. Le kamen je bil zelo osmojen, znamenje, da bi bil gotovo nastal ogenj, če bi bile padle na kak les ali slamo.

Borzna poročila.

Trst

Trst, 29. novembra 1922

Jadranska banka	127
Cesulich	127
Dalmacija	127
Gerolmich	127
Libera Tristina	127
Lloyd	127
Lusino	127
Martinovich	127
Oceanica	127
Premuda	127
Tripovich	127
Ampela	127
Cement Dalmatia	127
Cement Spalato	127

Tuja valuta na tržniški trgu

ogrske krome	— 85. — — 95
avstrijske krome	— 68. — — 68
českoslovaške krome	65.25. — 65.7
dinarji	28. — — 28.30
leji	13. — — 14. —
marke	— 22. — — 25
dolarji	20.70. — 20.90
francoski franki	145. — — 145.5
švicarski franki	388. — — 392
angleški funti papirnati	94.30. — 94.70

Naročajte in širite „EDINOST“

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5 1/2%, ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6%, ako znašajo 30-40.000 po 6 1/2%, ako presegajo 40.000

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadrudnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na porostvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8—13. Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Dr. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na du. najskih klinikah.

Sprejema od 9—12 in od 3—7 ure.

Gorica (Piazza grande) Travnik 20, hiša Patenoli. 60)

Srebrne krome in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVN

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

ODVETNIKA

Dr. FERFOLJA in Dr. SEDMAR

iz Trsta, via Fabio Filzi št. 17/L (tel. 26-50)

sprejemata

svoje klijente iz sezanskega okraja

vsako soboto

pri AMFU v SEŽANI

Dobre in moderne obleke

za moške, dečke in otroke v veliki izbiri

po konkurenčnih cenah.

Adolfo Kistoris

Trst, Via Carducci 39.

Oglejte si izložbo, da se prepričate!

POHIŠTVO.

NOVI DOHODI: poročne sobe, solidno, slavonsko delo, javorjeve, frešnjeve, jesenove, mehagonijeve, hrastove L. 1700, naslonjači L. 48.—, železne postelje s kovinasto vzmetjo L. 15.—.

TURK, Via S. Lazzaro št. 10.

VELIKA IZBERA

Za pošiljatve na deželo najboljša, brezplačna embalaža.

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

TRST — Piazza San Giovanni 1

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlati, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst (palača eden)

Telefon 34-34 bis

(87)

Telefon 34-34 bis

TVRDKA PRIMAS & Giuliani

Via Garibaldi 18 — Gorica — ex Via del Teatro

Na drobno Velika zaloga. Na debelo Bencin, petrolej, karbur, navadna in tina mazila, glazure, barve, laki, vrvi, šp ga, ovojni papir i. t. d.

Dobave za avtomobile in motore v vsaki uri.

Lastna zaloga v Tolmini pri „Konsumnem društvu za tolminski okraj v Tolmini“.

Najzmernejše cene.

Iščejo se ZASTOPNIKI in PREPRODAJALCI v vsej Julijski Krajini.

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST

Delniška glavnica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Erceg Novi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Saksar State Bank.

VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile.

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 3/4%.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9.

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogel vta Va'dirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krome. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo.

Sprejema SHS krome na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 3/4% netto

Vloge na tekoče račune po 4 1/2%

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavnica in rezerve: SHS kron 150.000.000.—

Tel. št. 5-18. Urađuje od 9 do 12 1/2, in od 14 1/2, do 16.